

Jak se Putin a Hitler potkali v Líšni...

Zuzana Brandová
redaktorka MF DNES

Z okraje Brna jezdí hrát po celé Evropě. Už 25 let. Svými díly chtějí **vyprovokovat lidi k aktivitě**.

Pro divadlo je nadchla spoluzakladatelka Divadla Husa na provázku Eva Tálská, tak se manželé Pavla Dombrovská a Luděk Vémola před pětadvaceti lety rozhodli, že si pořídí svoje. „Potkali jsme se v 90. letech u paní Tálské ve Studiu Dům. Objevíli jsme formu divadla, která nás fascinuje. Viděli jsme, že ho můžeme dělat po svém. Jediná možnost tak byla založit si vlastní,“ vzpomíná Vémola na počátky Divadla Líšeň. Jeho jádro tvoří čtyři lidé, k tomu se přidávají desítky spolupracovníků.

Do povědomí diváků se v posledních letech zapsali projektem Pro-

vokujícího divadla, podpořeným Fondy Evropského hospodářského prostoru, jenž je zaměřený na angažované umění a reaguje na současné společenské a politické témata.

„Provokujeme k aktivitě. Projekt vznikl někdy v roce 2019, potkal se tedy souběžně s covidem a poté bohužel i s válkou na Ukrajině, což jej velice nechtěně podpořilo. Právě válka naší práci ovlivnila nejvíce, protože hlavní inscenací je hra Putin lyžuje. Uvádíme ji už třináctý rok, ale bohužel až poslední dobou někteří pochopili, proč to děláme a že už tehdy mělo smysl na dění v Rusku upozornit,“ říká autorka a režisérka Dombrovská.

Jak dodává, chtěli zdůraznit, že Putin není demokratický politik. „Přestože tak možná ve srovnání s Borisem Jelcinem vypadal. Choval se evropsky a nikdo nechtěl vidět zvěrstva, jež popisovali novináři, kteří za to mnohdy zaplatili životem.“ Hra na téma knihy Ruský deník – textů zavražděné novinářky ukrajinsko-ruského původu Anny Politkovské – popisuje události, které se děly v Rusku i Čečensku a jsou spojené s nástupem Putina k moci a směřováním země k totalitě.

Blíž k Rusku, větší pochopení

„Když jsme zpočátku hráli v Česku, většina lidí nechápala, proč Putina kritizujeme, když je tak pokrokový politik. V Polsku porozuměli hned. Čím blíže Rusku, tím se představení setkala s větším pochopením. Stejně tak v Rumunsku tleskali vestoje, protože věděli, o čem je řeč,“ srovnává Vémola festivalové štace.

Na repertoáru má divadlo 12 inscenací a za 25 let odehrálo téměř dva tisíce představení v 16 zemích Evropy. V minulosti také v Rusku, tedy ne o Putinovi. „To by byla jednosměrná jízdenka. Za to, o čem my hrajeme, se v Rusku zabíjejí lidé,“ upozorňuje Dombrovská.

Občas se přijdou podívat i „podezřelí špioni“, třeba jednou v Polsku. „Bylo to na nich vyloženo poznat, měli provokativní otázky, jestli jsme byli v Rusku a jak to můžeme vědět a proč si to myslíme. Tak se nenechali vyfotit, schovávali se za program. Potom přišli za fotografem divadla a nátlakem ho donutili, aby všechny snímky s nimi smazal. To byla taková zkušenost, kdy jsme se setkali s někým z té druhé strany,“ svěruje se Dombrovská.

I v Brně je navštívily údajné studentky z Ruska, které se chovaly zvláštně, občas na ně přijdou i další zástupci ruské menšiny. „Je vidět, že mají jiný názor, ale nikdy nás neatakovali. To spíše v online prostoru. Když jsme hráli v Moravské Třebové, výhrůžky byly tak silné, že organizátorka zajistila policii,“ přidává další zkušenosti režisérka.

Na internetu jsou útoky častější. „Na webu se nám jednu dobu zvedla návštěvnost, nejdříve jsme měli

velkou radost, ale pak se ukázalo, že je to z Ruska a naše stránky se postupně přesměrovávají na nějaké ruské weby. Pak už to nešlo zachránit, tak jsme si nechali vytvořit nové webovky,“ popisuje Vémola.

Přestože představení mají na programu 13 let, po napadení Ukrajiny jej nemuseli nijak aktualizovat. „Jen podtitul, který původně zněl To, co nechceme vědět. Po útoku Ruska na Ukrajinu jsme ho předělali na Hra o zrození vraha. Aniž bychom v textu cokoliv změnili, funguje v čase tak, že některé významy víc vystupují, některé zase mizí, podle toho, co se v politice děje,“ říká Dombrovská. Podstatnou změnu však zaznamenali. Zájem o hru v posledních měsících velmi vzrostl.

Stěžejní dialog s publikem

Oba věří, že divadlo dokáže přispět k proměně společnosti. „Neslouží jen k zábavě, ale je zároveň médiem, pomocí něhož můžete vyjadřovat názor, komunikovat se světem, sdělovat něco společnosti,“ přemítá Vémola. A právě dialog s obecníkem se Divadlu Líšeň daří. Ostatně po každém představení se snaží pořádat besedy.

Na repertoáru mají i Hygienu krve – hru o hodnotě lidského života, jež vychází z myšlenek Adolfa Hitlera a je inspirovaná svědectvími přeživších holokaustu, dobovými dokumenty, projevy nacistických vůdců a texty ze současných neonacistických webů. Nebo Zpověď bachaře o procesech v 50. letech a stalinistické diktatuře. „Besedy s pamětníky jsou důležité právě dnes, protože teď je poslední možnost se osobně potkat s člověkem, který 50. léta zažil, a slyšet jeho autentické zážitky z té doby,“ hlásí Vémola.

Oslava čtvrtstoletí v Líšni

- Zítra na Dvorkové scéně (Obecká 13) od 18.30 hraje kapela Float irský folk-punk, vystoupí Buchty a loutky a akordeonista Radim Babák.
- V sobotu v sále bývalé hospody u Hejlů (Ondráčkova 20) od 14.00 prohlídka zázemí divadla, workshop s loutkami a výstava.

Besedy vznikly i proto, že publikum má potřebu si po zhlédnutí představení povídat. „Kolikrát se nám stalo, že jsme debatu neorganizovali, ale vznikla spontánně, protože lidé přicházejí, mají nutkání se na něco zeptat nebo sdělit svůj názor. Publikum je po inscenaci zkrátka v komunikativní náladě,“ usmívá se Dombrovská s tím, že besedy jsou důležité hlavně po školních představeních, aby se děti setkaly s pamětníky a lépe pochopily tehdejší dobu.

Existuje téma, které je pro líšeňské tvůrce za hranou? „To mě nikdy nenapadlo. Naopak pokud se blíží k hraně, mám potřebu to řešit. Divadlo je bezpečný způsob, jak se s problémy vyrovnávat, jak je otvírat. Horší je problémy ignorovat než si je připustit a nějak se s nimi srovnat,“ ličí autorka.

Když píše scénář, provádí podrobný výzkum, kontaktuje historiky, novináře, odborníky, chodí do archivu. Hra vzniká třeba i dva roky. „Koncem roku chceme mít premiéru. Půjde o angažované téma, ale současně to bude poetické a hudební představení. Ještě je ve vývoji, ale týká se také znevýhodněných lidí kvůli fyzické či finanční situaci, možná se tam objeví i chudoba a bezdomovectví.“

V Líšni však nezapomínají ani na

děti. „Ale moc to nerozlišujeme. Naše hry pro děti jsou i pro dospělé. Třeba loutkovou stínohru Sávitři, která bude mít brzy pětistou reprízu a jsme schopni ji zahrát anglicky, německy, rusky, italsky či španělsky, nabízíme školám, ale hráli jsme ji také na festivalu na Ukrajině pro pět set lidí o půlnoci. Máme i takovou trochu sprostárnu Domovní requiem (zlá hra) – je to maňáskové divadlo, určené tedy pro dospělé, aby nám rodiče nic nevyčítali. Děckám se to samozřejmě strašně líbí, je to sprostší, ale myslím, že jde o věci, které už znají ze školky,“ směje se Dombrovská.

Naopak na politické hry děti moc nepouští. „I když teď, jak je doba zlá a děti válku na Ukrajině také samy vnímají, je už neodháníme.“

Kromě festivalů hrají v létě nejčastěji na Dvorku v Líšni na Obecké 13, právě tam se také v srpnu koná festival k oslavám čtvrtstoletí divadla, potom v Klubu Leitnerova, na zahradě Orlovny. Rádi objevují zajímavé lokality v okolí. „Od začátku máme vizi, že chceme pozitivně ovlivňovat prostor v Líšni. Za našeho působení jsme zachránili několik míst, která byla ohrožená – líšeňský Dělnák, který byl určen k demolici, stejně tak zahradu Orlovny, kde bylo v plánu postavit sportovní halu,“ uzavírá Dombrovská.

INZERCE

Ponte per l'arte z.s.
za finanční podpory
B | R | N | O

uvádí muzikál
Mamma Mia!

27.8. 2023 v 18h
na Musilce, Musilova 2a, Brno

REALITNÍ KANCELÁŘ
ING. ZDENĚK ALBRECHT

Develop Trade
S.R.O.

**PRODEJ nadstandardních bytů
v krásné a klidné lokalitě
v lázeňském městě Třeboň.**

Kolaudace v prosinci 2023.

Veškeré informace na
www.rezidencelazenskypark.cz
tel.: 777 720 621